

מנהג ברכת

שיעור חזק היומי בדרך קצרה

לע"נ מרן רבינו משה מרדכי בן רבי צבי חיים אפשטיין זצוק"ל הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 330 פרשת ויצא תשע"ט

מנחות צח-קד

שנו בברייתא ששלמה עשה י' מנורות כמו שכתוב ויעש את המנורות הזהב עשר כמשפט ויתן חמשה מימין וחמשה משמאל ואין לומר שהכוונה מימין ושמאל לפתח שא"כ יהיה מנורות בצפון והתורה אמרה ואת המנורה נכח השולחן אלא שהמנורה של משה היתה בדרום והיו ה' מנורות מימין לו וה' מנורות משמאל לו.

בברייתא אחת נאמר שהמנורות היו מונחים מחצי הבית ולפנים ובברייתא נוספת נאמר שהם היו משליש הבית ולפנים ולא נחלקו אלא שמי שאמר שהיו מונחים מחצי ולפנים מנה גם את קדש הקדשים ומי שמנה משליש הבית ולפנים מנה רק את ההיכל.

שנו בברייתא שרבי אומר שהשולחנות היו מונחים ממזרח למערב ור"א בן ר"ש סובר שהם היו מונחים מדרום לצפון, רבי למד ממנורה סודר נרותיה היו ממזרח למערב ובמנורה למדו מנר מערבי שכתוב יערוך אותו אהרן לפני ה' ושמע שכל הנרות לא היו לפני ה' ואם נאמר שהם היו מונחים מדרום לצפון א"כ כל הנרות הם לפני ה', ור"א בן ר"ש למד מהארון שהיה מונח מצפון לדרום ורבי לא למד מארון שעדיף ללמוד חוץ מחוץ ולא מפנים, ור"א בן ר"ש גם למד ממנורה והוא סבר שהמנורה היתה מונחת מדרום לצפון ומה שכתוב לפני ה' הכוונה שהוא מצדד את הנרות, כמו ששנינו על הפסוק אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות שכל הנרות צידדו פניהם אל נר אמצעי, ור' נתן למד מכאן שאמצעי משובח, ולכאורה זה מובן רק למ"ד שהיו מונחים ממזרח למערב א"כ היה מקום לעשרה שולחנות בעשרים אמה, אך למ"ד שהיו מונחים מצפון לדרום קשה איך ישבו י' שולחנות בכ' אמה של רוחב בדיוק, ועוד קשה איך עברו שם הכהנים, ועוד קשה שא"כ היו חמשה שולחנות בדרום, ועוד קשה היכן היה מונח השולחן של משה, אך זה קשה גם למ"ד שהיו מונחים ממזרח למערב, אלא צריך לומר שהם לא היו מונחים בשורה אחת אלא בשתי שורות.

דף צט אך זה מובן רק למ"ד שהיו מונחים מצפון לדרום אך למ"ד שהיו מונחים מזרח למערב קשה שהשולחן היה משוך שתי אמות ומחצה מהכותל ששני כהנים היו צריכים להלך שם ואמה של רחבו ועוד שתי אמות ומחצה שביניהם, ועוד אמה של רוחב השולחנות ועוד ב' אמות ומחצה, ועוד אמה של השולחן א"כ יוצא שהשולחן אוכל בדרום חצי אמה, אלא יש לומר ששולחנו של משה לא היה מונח ביניהם אלא היה מונח מחוץ להם או מתחת להם כתלמיד היושב לפני רבו.

שנו בברייתא שאף ששלמה עשה עשרה שולחנות בכ"ז סדרו את הלחם רק בשולחנו של משה שכתוב ואת השולחן אשר עליו לחם הפנים זהב, ושלמה עשה עשר מנורות אך הדליקו רק על של משה שכתוב ואת מנורת הזהב ונרותיה לבער בערב, ור"א בן שמוע סובר שסדרו בכל השולחנות שכתוב ואת השולחנות ועליהם לחם הפנים והדליקו בכל המנורות כמו שכתוב את המנורות ונרותיהם לבערם כמשפט לפני הדבירי זהב סגור, ור' יוסי ב"ר יהודה סובר שסדרו רק בשל משה ומה שכתוב אשר עליהם לחם הפנים זהב זה הג' שולחנות שהיו במקדש שנים היו באולם מבפנים לפתח חבית אחד של כסף ואחד של זהב ובשל כסף נותן בכניסתו ובשל זהב ביציאתו שמעלים בקודש ולא מורידים, ועוד שולחן של זהב בפנים שעליו היה מונח לחם הפנים תמיד, ורבי אמר שלא מורידים בקודש לומדים מהפסוק ויקם משה את המשכן ויתן את אדניו וישם את קרשיו ויתן את בריחיו ויקם את עמודיו וכתוב לשון הקמה, ושמעלים בקודש למד רב אחא בר יעקב מהפסוק את מחתות החטאים האלה בנפשותם ועשו אותם ריקועי פחים ציפוי למזבח כי הקריבום לפני ה' ויקדשו ויהיו לאות לבני ישראל בתחילה הם היו תשמישי מזבח ועכשיו נעשו מהמזבח עצמו.

רב יוסף שנה בברייתא על הפסוק אשר שברת ושמתם שהלוחות ושברי הלוחות מונחים בארון ולמדו מכאן לת"ח ששכח תלמודו מחמת אנסו שאין לנהוג בו מנהג בזיון, עמוד ב ור"ל למד מהפסוק שלפעמים ביטולה של תורה זה יסודה שהקב"ה אמר למשה אשר שברת יישר כחך ששברת, עוד אמר ר"ל שאין לבזות בפרהסיא ת"ח שסרח שכתוב וכשלת היום וכשל גם נביא עמך לילה ללמד שיש לכסותו כלילה, עוד אמר ר"ל שהמשכח דבר אחד מתלמודו עובר

דף צח אין נ"מ כמה גובה הקרנות שאם נמדוד אותם באמה בת חמשה א"כ גובה המזבח הוא נ"ח טפחים וחציו הוא כ"ט טפחים ומהקרנות עד הסובב יש כ"ג טפחים נמצא שאם נותן את הדם עד אמה מתחת לסובב זה עדיין בחציו העליון של המזבח ולכן שנינו שאם עשאה לעולת העוף אמה למטה מרגליו כשירה, ומדויק כן מדברי הנביא שלאמה אחת הוא קרא וחיך האמה ולאמה הנוספת הוא קרא ואמה רוחב.

ר' יוחנן אומר שאמה בינונית היא של ששה טפחים ור' יוסי בר אבין הוכיח כן מדברי המשנה שר"מ אמר שאורך השולחן הוא י"ב טפחים ורחבו ששה טפחים, ומשמע שהיתה אמה גדולה יותר וכמו ששנינו שעל שער שושן הבירה היו שתי אמות אחת בקרן מזרחית צפונית ואחת בקרן מזרחית דרומית זו שהיתה בקרן מזרחית צפונית היתה יתירה על של משה חצי אצבע וזו שהיתה בקרן מזרחית דרומית היתה יתירה על חצי אצבע ונמצא שהיא היתה יתירה על של משה אצבע ועשו אחת גדולה ואחת קטנה כדי שהאומנים יטלו בקטנה ויחזירו בגדולה כדי שלא יבואו לידי מעילה ועשו שתי אמות שונות אחת לכסף וזהב ואחת לבנין.

שנינו במדות שבמזרח היה שער שעליו צורת שושן הבירה ונחלקו רב חסדא ורב יצחק בר אבדימי אם עשו צורה זו כדי שידעו מהיכן באו או כדי שתהא עליהם אימת מלכות, וכמו שאמר ר' ינאי לעולם תהא אימת מלכות עליך כמו שכתוב וירדו כל עבדיך אלה אלי והשתחוו לי לאמר ומשה לא אמר על פרעה עצמו, ור' יוחנן למד מהפסוק ויד ה' היתה אל אליהו וישנס מתניו וירץ לפני אחאב עד באכה יזרעאלה.

נחלקו רב חסדא ורב יצחק בר אבדימי בכיבור הפסוק ועלהו לתרופה אם הכוונה להתיר פה של מעלה או פה של מטה, וכן נחלקו בזה חזקיה ובר קפרא אם הוא להתיר פה אלמים או פה עקרות.

שנו בברייתא שהיה מספיק לכתוב רק ולקחת סולת ואפית אותה שתיים עשרה חלות ושמת אותם שתיים מערכות ולא צריך לפרט שש המערכת, אך היינו אומרים שבמערכת אחת יתן ארבע ובשניה שמונה, ואם היה כתוב רק שש המערכת היינו אומרים שיהיו שלש של שש שש לכן נאמר שתי עשרה, ואם היה כתוב שתיים עשרה ומערכות ולא היה כתוב שתי מערכות ושש בכל אחת היינו אומרים שלש של ארבע ארבע, לכן פרטה התורה שתיים ושש ולולא שהתורה פרטה י"ב שש ושתיים לא היינו יודעים שנותן שתי מערכות של שש שש ואם נתן אחת של ד' ואחת של ח' לא יצא, ואם נתן שתיים של שבע שבע לרבי רואים את העליונה כאילו איננה, אך קשה שכתוב בלבונה ונתת על הלחם ורב חסדא אמר לרב המנונא או שרב המנונא אמר לרב חסדא שרבי לשיטתו שעל הוא סמוך כמו ששנינו שרבי אומר על הפסוק ונתת על המערכת לבונה זכה על בסמוך ואין לומר שעל ממש כי כתוב וסכות על הארון את הפרוכת ושם ודאי על בסמוך.

שנו בברייתא שכל כלי המקדש ארכן לארכו של הבית מלבד הארון שארכו לרחבו של הבית וכך היה מונח וכן בדיו היו מונחים, ולכאורה מה הברייתא באה לבאר על בדי הארון ויש לומר שהכוונה היא לבאר שכך היה מונח ממה שבדיו היו מונחים כך, ובדיו לומדים כמו ששנינו על הפסוק ויארכו הבדים שאין לומר שהם לא נגעו בפרוכת שכתוב ויראו ואין לומר שהם קרעו בפרוכת ויצאו שכתוב לא יראו החוצה עמוד ב וא"כ הם דחקו ובלטו בפרוכת כשני דדי אשה כמו שכתוב צרור המור דודי לי בין שדי ילין, ואמר ר' יהודה שאין לומר שבדי הארון היו לארכו של הארון שהרי לשני אנשים אין מקום ללכת באמה וחצי שהרי נשאוהו ארבעה לויים כמו שכתוב ונשאו הקהתים שנים נושאי המקדש שנים.

שנו בברייתא ששלמה עשה י' שולחנות שכתוב ויעש שולחנות עשרה וינח בהיכל חמשה מימין וחמשה משמאל ואין לומר שמימין זה לימין הפתח ולשמאל לשמאל הפתח שא"כ יהיה שולחן בדרום והתורה אמרה והשולחן נתן על צלע צפון אלא שולחנו של משה היה באמצע וה' שולחנות מימין לו וה' משמאל לו.

בלאו שכתוב רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים וכמו שאמר רבי אבין בשם ר' אילעא שבכל מקום שכתוב השמר פן ואל זה לאו, ורבינא אומר שכתוב כאן השמר ופן והם שני לאוין, ור"ג בר יצחק אומר שהמשכח יש לו ג' לאוים שכתוב השמר ושמור פן תשכח, ואם שכח מחמת אנסו אינו עובר שכתוב ופן יסורו שאינו עובר אלא כשמסירם מלבו, ור' דוסתאי בן ר' ינאי אומר שאם תקפה עליו משנתו אינו עובר שכתוב רק, ר' יוחנן ור"א אומרים שהתורה נתנה במ' יום ונשמה נוצרה במ' יום ללמד שהמשמר תורתו נשמתו משתמרת ומי שאינו משמר את תורתו אין נשמתו משתמרת, ואצל ר' ישמעאל הביאו שזה משל לאדם שמסר לעבדו צפור דרוור ואמר לו נדמה לך שאם תאבד אותה אקח ממך רק איסר, אלא את נשמתך אטול ממך.

משנה באולם היו שתי שולחנות על פתח הבית מבפנים אחת של שיש ואחת של זהב בשל שיש נתן את לחם הפנים בכניסתו ובשל זהב ביציאתו שמעלים בקודש ולא מורידים, ואחד היה של זהב מבפנים שעליו היה לחם הפנים תמיד, ונכנסו ד' כהנים שתי בידם שתי סדרים ושנים בידם שני בויכים וארבעה מקדימים לפניהם שנים ליטול שני סדרים ושנים ליטול שני בויכים, המכניסים עומדים בצפון ופניהם לדרום והמוציאים עומדים בדרום ופניהם לצפון אלו מושכים ואלו מניחים וטפחו של זה בצד טפחו של זה שכתוב לפני תמיד, ור' יוסי אומר שגם אם חלק יטלו וחלק יניחו זה נקרא תמיד, ואח"כ יצאו והניחום על השולחן של זהב שבאולם והקטירו את הבויכים והחלות התחלקו לכהנים ואם חל יוה"כ בשבת חילקו את החלות בערב ואם חל יוה"כ בערב שבת השעיר של יוה"כ נאכל בערב והבבליים היו אוכלים אותו חי שדעתם יפה. **גמרא** ר' יוסי אומר שגם אם סילק את המערכה ישנה בשחרית וערך את החדשה בערבית אין בכך חסרון ומה שנאמר תמיד הכוונה שלא ילין השולחן בלי לחם, ור' אמי אומר שיש ללמוד מדברי ר' יוסי שגם אם למד אדם פרק אחד בשחרית ופרק אחד בין הערביים הוא קיים את הפסוק לא ימוש ספר התורה הזה מפ"ך, ור' יוחנן אמר בשם רשב"י שגם אם אדם קרא קר"ש שחרית וערבית הוא קיים לא ימוש ואסור לומר דבר זה לפני עם הארץ, ורבא אומר שמצוה לומר את זה לעם הארץ,

בן דמא בן אחותו של ר' ישמעאל שאל אותו אני שלמדתי את כל התורה האם אני יכול ללמוד חכמת יוונית קרא עליו את הפסוק לא ימוש ספר התורה הזה מפ"ך והגית בו יומם ולילה חפש שעה שאינה מהיום ומהלילה ואז תוכל ללמוד חכמת יוונית וזה לא כמו כדברי ר' שמואל בר נחמני שאמר בשם ר' יונתן שהפסוק הזה הוא לא חובה ולא מצוה אלא ברכה שהקב"ה ראה שדברי תורה חביבים ביותר על יהושע שכתוב ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל אמר לו הקב"ה יהושע כל כך חביבים עליך דברי תורה לא ימוש ספר התורה הזה מפ"ך, אצל ר' ישמעאל שנו שדברי תורה לא יהיה עליך חובה אך אינך רשאי לפטור עצמך מהם.

חזקיה דרש בפסוק ואף הסיתך מפי צר רחב ולא מוצק תחתיה שיש לראות שאין מדת הקב"ה כמדת בשר ודם שאדם מסית את חבירו מדרכי חיים לדרכי מיתה והקב"ה מסית את האדם מדרכי מיתה לדרכי חיים שכתוב הסיתך מפי צר וזה גיהנם שפיו צר שעשנה צבור בתוכה,

דף ק ואין לומר שכמו שפיה צר כך כולה צרה כי כתוב העמיק הרחיב ואין לומר שהיא לא הוכנה למלך שכתוב גם היא למלך הוכן ואין לומר שאין בה עצים שכתוב מדורתה אש ועצים הרבה, ואין לומר שזה שכרה שכתוב ונתת שולחנך מלא דשן.

המשנה אומרת שהבבליים אוכלים שעירים במוצאי יוה"כ שחל בערב שבת ורבה בר בר חנה אמר בשם ר' יוחנן שזה לא בבליים אלא אלכסנדריים אלא שהחכמים שנואו את הבבליים לכן קראו לאותם אנשים בבליים וכן שנינו שר' יוסי אמר שהם לא היו בבליים אלא אלכסנדריים ומתוך ששנואו את הבבליים קראו להם על שמם ואמר לו ר' יהודה תנוח דעתך שהנחת את דעתי שר' יהודה היה מבבל.

משנה אם סידר את הלחם בשבת והקטיר את הבויכים אחר שבת או שסידר את הלחם אחר שבת ואת הבויכים הקטיר כבר בשבת פסול ולא חייבים עליהם משום פגול נותר וטמא, אם סידר את הלחם והבויכים לאחר שבת והקטיר את הבויכים בשבת פסולה ויניחנה לשבת הבאה שאפילו היא על השולחן ימים רבים אין בכך כלום. **גמרא** שנינו ביומא שהמונה אמר צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה אם הגיע הרואה אמר ברקאי, ומתתא בן שמואל אומר שהוא אמר האיר פני כל המזרח עד שבחברון והוא אומר הן והוצרכו לכך כי פעם עלה מאור הלבנה וחשבו שהאיר המזרח ושחטו את התמיד

והוציא והוהו לשריפה והורידו כה"ג לבית הטבילה, והיה כלל במקדש שהמסיך את רגליו טעון טבילה והמטיל מים טעון קידוש ידים ורגלים, ואביו של רב אבין שנה שלא רק אלו נשרפים אלא גם עולת העוף שנמלקה בלילה ומנחה שנמקצה בלילה יצאו לשריפה, ולכאורה יש לחלק שאמנם עוף שנמלק בלילה אי אפשר להחזיר אך מנחה שנמקצה בלילה ניתן להחזירה ולקמוץ שוב למחרת, ורב אבין אמר שכלי שרת מקדשים שלא בזמנם וא"כ ממילא זה יפסל בלינה, ויש להקשות ששנינו שכל הקרב ביום קדוש ביום והקרב בלילה קדש בלילה והקדוש ביום ובלילה קדוש בין ביום ובין בלילה, וא"כ נאמר שהקרב ביום קדוש רק ביום וא"כ המנחה שנמקצה בלילה לא תפסל, ויש לומר שאמנם אינו קדוש להקריבו אך הוא קדוש להפסל בלינה ור' זירא הקשה ממשנתנו שאם סידר את הלחם והבויכים לאחר שבת יניחם לשבת הבאה ואפילו תהיה מונחת כך אין בכך כלום, ואם נאמר שכלי שרת מקדשים שלא בזמנם מדוע זה לא נפסל, אמר רבה שהמקשה מקשה כראוי, אך לכאורה אביו של רב אבין הביא מברייתא ויש לומר שאותה ברייתא סוברת שלילה לא נקרא מחוסר זמן ואילו ימים נקראים מחוסרים זמן **עמוד ב** אך קשה שבכל מקרה יפסל בלינה בליל שבת שמחר זמנו, ואמר רבא שמדובר שקדם וסילק קודם שבת ורב אשי אומר שגם בלא קדם וסילק זה לא יפסל שהרי כשסידרו שלא כמצוותו זה נעשה כסדרו הקוף.

משנה שתי הלחם נאכלות לא פחות מב' ימים לאפיייתם ולא יותר מג' ימים, שכשאפו מערב יו"ט אכלום ביום השני ואם חל יו"ט אחר שבת ואפו מערב שבת א"כ נאכלו לג' ימים, לחם הפנים נאכל לא פחות מט' ימים מאפיייתו ולא יותר מ"א יום, שאם אפו אותו בערב שבת הוא נאכל בשבת הבאה ט' ימים מאפיייתו ואם חל יו"ט בערב שבת הוא נאכל לעשרה ימים ואם חל ר"ה ביום חמישי הוא נאכל ל"א ימים כי אפיייתו לא דוחה שבת ויו"ט, רשב"ג אמר בשם ר"ש בן הסגן שהוא דוחה יו"ט ולא יום צום. **גמרא** רבינא אומר שלדעת האומר שנדרים ונדבות לא קרבים ביו"ט זה לא רק גזרה מדרבנן והם קרבים מדאורייתא אלא שגם מדאורייתא הם לא ראויים שהיה שתי הלחם הם חובת היום ואין חשש שמא ישהה ובכ"ז אפיייתו אינה דוחה שבת ויו"ט.

פרק המנחות והנסכים

משנה אם נטמאו המנחות והנסכים קודם שקדשו בכלי אין להם פדיון, אם נטמאו העופות העצים והלבונה וכלי שרת אין להם פדיון כי רק בבהמה נאמר פדיון. **גמרא** שמואל אומר שהם נפדים אפילו טהורים שכל עוד לא קדשו בכלי זה רק קדושת דמים שניתן לפדות, אך קשה שכתוב נטמאו ויש לומר שגם בלא נטמאו יש להם פדיון ואגב שכתבו בסיפא משקדשו בכלי אין להם פדיון שגם בנטמאו אינם נפדים לכן כתבו ברישא שנטמאו עד שלא קדשו בכלי, אך לכאורה מה החידוש הרי זה קדושת הגוף שאין לה פדיון ויש לומר שהיינו אומרים שכמו שבעל מום נקרא טמא הוא כבעל מום ויפדה גם בקדושת הגוף, קמ"ל שלא יפדה שטמא כזה אינו כבעל מום,

דף קא ולא מצאנו דבר שנפדה מכלי שרת, ומצאנו שבעל מום נקרא טמא כמו ששנינו על הפסוק ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' ופסוק זה מדבר בבעלי מומים שנפדו ואין לומר שמדובר בטמאה ממש שהרי כבר כתוב אחר כך ואם בבהמה הטמאה ופדה בערכך וא"כ ואם כל בהמה טמאה מדבר בבעלי מומים שנפדו ואין לומר שיפדו גם על מום עובר שהרי כתוב אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' משמע שלגמרי לא יקריבו ואילו במום עובר אמנם היא לא קריבה היום אך היא תקרב כשתרפא, רב הונא בר מנוח מוכיח ממה ששנינו שעופות עצים לבונה וכלי שרת שנטמאו אין להם פדיון שפדיון נאמר רק בבהמה ואמנם עופות לא יפדו כי הם קדושים בקדושת הגוף אך מדוע לא פודים עצי לבונה וכלי שרת אלא מוכח שכמו שטהורים לא נפדים כך הם אף שהם טמאים לא יפדו כי הם כטהורים שעצים ולבונה אינם בני אכילה אלא שהם הוכשרו רק מחיבת הקודש שהרי כל עוד לא שיפו את העצים לגזיירים הם לא כשרים לעבודה ולבונה כל עוד שלא קדשה בכלי שרת היא לא קדושה וכלי שרת עצמם יש להם טהרה במקוה, ויש לדחות שבאמת טהורים נפדים ואת אלו לא פודים כי אינם מצויים, אך קשה שאמנם לבונה וכלי שרת אינם מצויים אך עצים מצויים, ויש לומר שכיון שיש הלכה שעץ שנמצאה בו תולעת הוא פסול למזבח א"כ גם עצים אינם מצויים.

רב פפא אומר שאם שמואל היה שומע את מה ששנינו שמי שמתפס תמימים לבדק הבית לא פודים אותם אלא למזבח שכל הראוי למזבח לא יוצא מקדושת המזבח לעולם ואף שהם קדושים

רק בקדושת דמים אם לא נפדים כי הם טהורים שמואל היה חוזר בו, אך יש לומר שאכן שמואל ידע את הבריייתא הזו ובכ"ז הוא לא חזר בו שכמו שאמרנו שעצים לבונה וכלי שרת אינם מצויים א"כ גם תמים אינו מצוי כיון שיש הרבה מומים שפוסלים בבהמה כגון דוקים שבעין, ורב כהנא סובר שכולם נפדים טמאים ולא טהורים וכן אמר ר' אושעיא, וללישנא בתרא ר' אושעיא אמר שהם נפדים טהורים, ור"א אומר שכל המנחות נפדים טמאים ולא טהורים חוץ מעשירית האיפה של מנחת חוטא שהעשירי ופודה להביא קרבן עשיר, שהתורה אמרה מחטאתו על חטאתו.

ר' אושעיא אומר שהוא שמע שלר"ש אם פיגל במנחה זה לא מטמא טומאת אוכלים ששנינו שערלה כלאיים **עמוד ב** ושור הנסקל ועגלה ערופה וצפורי מצורע ופטר חמור ובשר בחלב מטמאים טומאת אוכלים, ור"ש סובר שכולם לא מטמאים טומאת אוכלים והוא מודה בבשר בחלב שטמא טומאת אוכלים כי היה לו שעת הכושר, ואמר רב אסי בשם ר' יוחנן שר"ש למד מהפסוק מכל האוכל אשר יאכל שרק אוכל שיכול להאכילו לאחרים יש בו טומאת אוכלים ואם אי אפשר להאכילו לאחרים אינו נקרא אוכל וא"כ גם פיגל במנחה זה אוכל שאי אפשר להאכילו לאחרים והוא לא יטמא טומאת אוכלים, אך קשה מדוע בבשר וחלב צריך להגיע לטעם שהיה לו שעת הכושר הרי הוא יטמא כי אפשר להאכילו לאחרים כמו ששנינו שר"ש בן יהודה אמר בשם ר"ש שבשר בחלב אסור באכילה ומותר בהנאה שכתוב כי עם קדוש אתה לה' אלוקיך לא תבשל גדי בחלב אמו, וכתוב בטריפה ואנשי קודש תהיו לי ובשר בשדה טריפה לא תאכלו כמו שטריפה אסורה באכילה ומותרת בהנאה כך בשר בחלב אסור רק באכילה ומותר בהנאה, ויש לומר שר"ש אמר טעם ועוד טעם שבאמת בשר בחלב אפשר להאכילו לאחרים וגם לשיטות שאסור בהנאה בכ"ז היה לו שעת הכושר, ויש להקשות ששנינו שר"ש אומר שיש נותר שטמא טומאת אוכלים ויש שאינו מטמא טומאת אוכלים שאם לן קודם זריקה הוא לא מטמא טומאת אוכלים ואם לן לאחר זריקה הוא מטמא טומאת אוכלים, והרי פיגול בין בקדשי קדשים ובין בקדשים קלים לא מטמא טומאת אוכלים ואם פיגל במנחה הוא מטמא טומאת אוכלים, ויש לחלק שאם לא היה שעת הכושר היא לא תטמא טומאת אוכלים ואם היה שעת הכושר היא תטמא טומאת אוכלים ואם הקדיש במחובר לא היה שעת הכושר, אך לכאורה ניתן לפדותו וזה מובן רק לפי הצד של אושעיא טהורים לא נפדים א"כ לא היה שעת הכושר אך לפי הצד שגם טהורים נפדים א"כ יש לה שעת הכושר כי ניתן לפדותה, ויש לומר שעדיין היא לא נפדתה, אך קשה שאם הוא רוצה לפדותה סובר ר"ש שהעומד להפדות כפדוי ששנינו שר"ש אמר שפרה מטמא טומאת אוכלים כי היה לה שעת הכושר ואמר ר"ל שלר"ש פרה נפדית אפילו על גבי מערכתה, ויש לחלק שאמנם פרה עומדת להפדות כיון שאם מצא נאה ממנה מצוה לפדותה אך במנחות אין מצוה לפדותם, אך קשה שאם לן לפני זריקה יש מצוה לזרוק ואם ירצה לזרוק זורק ובכ"ז זה לא מטמא טומאת אוכלים, ויש לומר שמדובר שלא היה שעת הכושר לזרוק אך לפ"ז משמע שאם היה שעת הכושר הוא יטמא טומאת אוכלים א"כ קשה שהבריייתא תחלק בפיגול שאינו מטמא רק אם לא היה שעת הכושר לפדותו אך אם היה שעת הכושר הוא מטמא טומאת אוכלים, ויש לבאר שאכן זה הכוונה שאם לן קודם שנראה לזריקה אינו מטמא אך אם לן אחר שנראה לזריקה הוא מטמא, אך קשה שבפיגול בין בקדשי קדשים ובין בקדשי קלים מצוה לזרוקם,

דף קב ואם ירצה לזרוק ובכ"ז כתוב שאינו מטמא טומאת אוכלים ולכאורה מדובר שהוא פיגל בזריקה וא"כ היה לו קודם שעת הכושר, ויש לדחות שמדובר שפיגל בשחיטה ולא היה לו שעת הכושר, אך קשה שמשמע שאם פיגל בזריקה יהיה טומאת אוכלים א"כ הבריייתא יכלה לחלק שרק בפיגל בשחיטה אינו מטמא אך בפיגל בזריקה שהיה לו שעת הכושר הוא יטמא, ויש לומר שרצו לחדש בפיגל במנחה שאפילו שפיגל בקמיצה שהקמיצה במנחה היא כשחיטה בכ"ז יטמא טומאת אוכלים כיון שהיה לו שעת הכושר מעיקרו, ורב אשי אומר שהוא אמר שמועה זו לפני ר"נ והוא אמר שגם בלן ממש ואפילו פיגל בזריקה זה לא נקרא שעת הכושר שאומרים אם ירצה יפדה אך לא אומרים אם ירצה יזרוק, ויש להקשות ששנינו שר' יהושע אמר כלל שדבר שהיה לו שעת היתר לכהנים לא מועלים בו ודבר שלא היה לו שעת היתר לכהנים מועלים בו ומה שלן או נטמא או שיצא זה נקרא שהיה לה שעת היתר לכהנים אך מה שנשחט לשם חוץ לזמנו או חוץ למקומו ושקבלו פסולים וזרקו את דמו זה נקרא שלא היה שעת היתר לכהנים, וברישא כתוב לנה ומשמע לנה ממש ולכאורה אם ירצה

הוא יכל לזרוק ובכ"ז לא מועלים בה, ויש לומר שמדובר בראויה לצאת וראויה ללון, אך לפ"ז בלינה ממש יהיה מעילה וקשה א"כ מדוע כתבו כל שהיתה שעת היתר וכל שלא היתה שעת היתר שיכתבו כל שיש לו שעת היתר לכהנים כיוון שאחר זריקה יש היתר מיד, אלא אומר רב אשי שאין להקשות ממעילה לטומאה כי מעילה תלויה בקדושה או לא ואחר שפקעה הקדושה אינה יכולה לחזור ולרכב אך טומאה תלויה בראוי לאוכל או לא ראוי לאוכל ולכן אם יש לו אפשרות לזרוק זה יחשב אוכל ויטמא טומאת אוכלים אך אם אינו יכול לזרוק זה לא יחשב אוכל ולא יטמא טומאת אוכלים, ויש להוכיח ממה ששנינו שמי שמביא אשם תלוי ונודע לו שלא חטא אם עד שלא נשחט נודע לו לר"מ יצא וירעה בעדר **עמוד ב** ולחכמים ירעה עד שיסתאב וימכר ודמיו יפלו לנדבה ור"א אומר שיכול להקריבו שאם הוא לא בא על חטא זה הוא יבא על חטא אחר, ואם נודע לו משנשחט ישפך הדם והבשר ישרף ואם נזרק הדם הבשר יאכל, ור' יוסי אומר שגם אם הדם בכוס יזרק ויאכל הבשר, ואמר רבא שר' יוסי סובר כר"ש שכל העומד להזרוק הוא כזרוק א"כ לגבי אוכל מה שיכול לזרוק נחשב כאוכל, ויש לדחות שטעמו של ר' יוסי הוא כדברי ר' יוסי בר' חנינא שכלי שרת מקדשים לכתחילה את הפסולים להקריבם.

רב אשי שאל את רב כהנא לדעת ר"ש שכל העומד להזרוק כזרוק וכל העומד להשרף כשרוף א"כ מדוע נותר ופרה מטמאים טומאת אוכלים הרי הם כעפר אמר לו רב כהנא שחיבת הקודש מכשירה אותם לקבל טומאה ורבינא אמר לרב אשי אם חיבת הקודש מועילה להפסל ולהקרא טמא א"כ ימנו בה גם ראשון ושני ונפשוט את מה שהסתפק ר"ל אם מונים ראשון ושני בצריד של מנחות, ויש לדחות שר"ל הסתפק מדאורייתא ולדברי ר"ש זה טמא רק מדרבנן.

משנה מי שאמר הרי עלי להביא במחבת והביא מרחשת או שאמר הרי עלי להביא מרחשת והביא מחבת מה שהביא הביא אך לא יצא ידי חובתו ואם אמר זו להביא במחבת והביאה במרחשת או שאמר זו להביא מרחשת והביא מחבת היא פסולה, מי שאמר הרי עלי שני עשרונות להביא בכלי אחד והביא בשני כלים או שאמר הרי עלי שני כלים כלים והביא בכלי אחד מה שהביא הביא אך לא יצא ידי חובתו ואם אמר אלו להביא בשני כלים והביא בכלי אחד או שאמר אלו להביא בכלי אחד והביא בשני כלים הם פסולים, אם אמר הרי עלי שני עשרונות להביא בכלי אחד והביא בשני כלים ואמר לו הרי נדרת בכלי אחד והוא הקריבם בשני כלים פסולים, ואם הקריבם בכלי אחד כשרים, ואם אמר הרי עלי שני עשרונות להביא בשני כלים והביא בכלי אחד ואמר לו נדרת בשני כלים והוא הקריב בשני כלים כשרות ואם נתן בכלי אחד זה כשתי מנחות שהתערבו שאם יכול לקמוץ מכל אחת בפני עצמה כשרות. **גמרא** צריך לכתוב את שני הבבות שברישא חדשו שכשאמר שני סוגי מנחה לכן לא יצא באמר הרי זו אך בסיפא שהם מין אחד מחבת או מרחשת א"כ יצא ידי נדרו, ואם היו כותבים רק את הדין של כלי ושני כלים היינו אומרים שרק בהם פסול כי הוא חילק אותם כדיבורו אך בשני מינים יצא, קמ"ל שלא, ובבריייתא שנו שמה שהביא הביא ולא יצא ידי נדרו ור"ש חולק שיצא ידי נדרו.

המשנה אומרת שכשאמר זו להביא במחבת פסולה, ויש להקשות ששנינו שכלי שרת לא קדשו אמר אביי שאמנם לא קדשו להקרב אך הם קדשו להפסל,

דף קג אביי אומר שנפסלו רק אם קבעם בשעת נדר אך לא כשקבע בשעת הפרשה שכתוב כאשר נדרת ולא כתוב כאשר הפרשת, וכן אמר ר' אחא בר חנינא בשם ר' אסי בשם ר' יוחנן שרק בקבעם בשעת נדר ולא בשעת הפרשה.

משנה מי שאמר הרי עלי מנחה מהשעורים יביא מהחיתים ואם אמר שיביא קמח יביא סולת ואם אמר שיביא בלי שמן ולבונה יביא עם שמן ולבונה ואם אמר חצי עשרון יביא עשרון שלם ואם אמר עשרון ומחצה יביא שנים, ור"ש פוטר כי הוא לא התנדב כדרך המתנדבים.

גמרא יש להקשות מדוע שכשאמר מנחה מהשעורים חל נדרו הרי זה נדר ופתחו עמו, ואמר חזקיה שזה כדעת ב"ש שתופסים את הלשון הראשון שאמר, כמו ששנינו שמי שאמר הריני נזיר מהגרוגרות ומהדבילה לב"ש הוא נזיר ולב"ה הוא לא נזיר, ור' יוחנן אומר שמשנתנו היא גם כב"ה ומדובר באומר אילו הייתי יודע שלא נודרים כך לא הייתי נודר כך אלא כך.

חזקיה אומר שהמשנה דברה רק באמר שיביא מנחה מהשעורים אך אם אמר שיביא מנחה מעדשים

לא חל נדרו, ויש להקשות הרי חזקיה העמיד את משנתנו כב"ש שחל הנדר כי תופסים את הלשון הראשון א"כ אין חילוק אם אמר מהשעורים או מהעדשים, ויש לומר שחזקיה חזר בו והעמיד את

המשנה כר' יוחנן ומבאר רבא שחזקיה חזר בו שהיה קשה מדוע המשנה נקטה מנחה מהשעורים שהיא תכתוב מהעדשים אלא משמע שרק במה שאדם טועה כגון שעורים חל נדרו אך בעדשים שאדם לא טועה בהם זה לא חל, ור' יוחנן סובר שגם כשאמר מהעדשים חל נדרו, אך יש להקשות הרי ר' יוחנן העמיד את המשנה כב"ה שזה מצד טעותו א"כ אדם טועה רק בשעורים ולא בעדשים, ויש לומר שר' יוחנן אמר לשיטתו של חזקיה שחזר בו כי לא כתוב מהעדשים הרי ניתן לבאר שהמשנה אמרה בדרך לא מבעיא שלא רק מעדשים לא חל שניתן לומר שהוא חזר בו וא"כ תופסים את הלשון הראשון אלא אפילו משעורים שניתן לומר שטועה בזה והוא אכן מתכוון לשעורים בכ"ז אומרים תפוס לשון ראשון.

עמוד ב זעירי אומר שאומרים תפוס לשון ראשון רק אם אמר מנחה אך אם לא אמר מנחה לא, וכשר"נ ישב ואמר שמועה זו הקשה לו רבא ממה ששינוי שכשאמר קמח יביא סולת ולכאורה מדובר שלא אמר מנחה ויש לומר שאמר מנחה, ויש להוכיח מההמשך שאמר חצי עשרון יביא עשרון ולכאורה מדובר גם כשלא אמר מנחה, ויש לדחות שמדובר שאמר מנחה אך קשה שכתוב בהמשך שכשאמר עשרון וחצי יביא שני עשרונים ואם אמר מנחה הוא התחייב כבר בעשרון וכשאמר חצי הוא לא אמר כלום, ויש לומר שמדובר שהוא אמר הרי עלי מנחה חצי עשרון ועשרון שכוין שהוא אמר מנחה הוא התחייב בעשרון וכשאמר חצי עשרון הוא לא אמר כלום וכשאמר עשרון הוא התחייב בעשרון נוסף, אך קשה שכתוב שר"ש פוטר כי הוא לא התנדב כדרך המתנדבים ולכאורה הוא התחייב מנחה רגילה ומבאר רבא שר"ש הלך בשיטת ר' יוסי שאדם נתפס אף בגמר דבריו.

משנה אדם מתנדב מנחה של שישים עשרון ונותנם בכלי אחד ואם אמר הרי עלי ס"א יביא שישים בכלי אחד ואחד בכלי נוסף שמצאנו שהציבור מביאים ביו"ט הראשון של חג שחל בשבת ס"א עשרונות ודי ליחיד להביא אחד פחות, ור"ש מקשה הרי יש בהם נסכי פרים וכבשים ואינם נבללים זה עם זה, אלא עד שישים יכול להבלל ולא יותר, אמרו לו האם רק שישים נבללים וס"א לא, ור"ש אמר שמדות חכמים כך הם במ' סאה הוא טובל ובמ' סאה פחות קורטוב אינו יכול לטבול. **גמרא** שאלו שאלה מעל ר' יהודה בר' אלעאי מנין שהאומר הרי עלי שישים ואחד עשרונים שיביא שישים בכלי אחד ואחד בכלי אחד ופתח ר' יהודה שהיה ראש המדברים בכל מקום ואמר שהציבור מביאים ביו"ט ראשון של חג שחל בשבת ס"א עשרונים ודי ליחיד שיפחות מהם אחד, אמר לו ר"ש הרי מביאים פרים ואילים וכבשים ואין בלילתם שוה שפרים ואילים בלילתם עבה ושל כבשים רכה וחלק נבללים בשחרית וחלק בין הערביים ואין בלילתן יחד, ואמרו לר"ש אמור אתה אמר ר"ש שכתוב וכל מנחה בלולה בשמן וחריבה התורה אומרת הבא מנחה שיכולה להבלל אמר ר' יהודה וכי רק בשישים נבללים ובשישים ואחד לא נבללים אמר ר"ש שכך הם כל מדות חכמים שבמ' סאה יכול לטבול ובמ' סאה פחות קורטוב אינו יכול לטבול כשיעור ביצה מטמא טומאת אוכלים וכך אפילו כשומשום לא מטמא טומאת אוכלים ג' על ג' מטמא מדרס ופחות מכל לא מטמא מדרס, יש להקשות לדברי ר"ש מה החסרון אם אינם נבללים הרי שינוי שאם לא בלל כשר, אמר ר' זירא שכל מה שראוי לבילה הבילה לא מעכבת אך כשאינו ראוי לבילה הבילה מעכבת.

רב ביבי אמר בשם רבי"ל שהיה מעשה שמתה פרדה שבבית רבי וחכמים שיערו את דמה ברביעית, ורב יצחק בר ביסנא מקשה ששינוי שר' יהושע ור' יהושע בן בתירא העידו שדם נבילות טהור ואמר ר' יהושע בן בתירא שבאיסרטיא של מלך נחרו ערודות לאריות ועולי רגלים שקעו בדמם עד ארכובותיהם ולא אמרו להם דבר ושחק ר' ביבי, אמר לו ר' זריקא מדוע אינך משיב לו אמר לו איך אשיב להם הרי ר' חנין דרש בפסוק והיו חיך תלואים לך מנגד שזה נאמר על מי שלוקח תבואה משנה לשנה ומה שכתוב ופחדת לילה ויומם נאמר כל הלוקח תבואה מערב שבת לערב שבת ואל תאמין בחיך נאמר על הסומך על הפלטר,

דף קד ואני סומך על הפלטר ועל שיעור רביעי אמר רב יוסף שר' יהודה היה המורה של בית הנשיא והורה כשמועתו ששינוי שאמר ר' יהודה שיש ששה דברים מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל ואחד מהם הוא דם נבילות שלב"ש טהורות לב"ה טמא ואמר ר' יוסי בן ר' יהודה שכשב"ה טימאו זה רק משיעור רביעית שכשנקרש דם ברביעית הוא עומד על כזית.

משנה לא מתנדבים לוג אחד או שנים או חמשה אך מתנדבים שלושה ארבעה וששה ומששה ומעלה שזה מתחלק לשלוש ארבע ושש. **גמרא** הסתפקו אם יש קבע לנסכים שיצטרך להקריב את כולם

יחד או לא, והיינו שכשהביא חמשה אם אין קביעות לנסכים ימשוך ארבעה מהם שראוי לאל ולחלוקה יהיה נדבה ואם נאמר שיש קבע לנסכים יצטרך להקריב את כולם יחד, ואביי מוכיח מדברי המשנה שששה מהשופרות של תרומת הלשכה היו לנדבה וביארו שם שזה כנגד מותר חטאת ומותר אשם נזיר ומותר אשם מצורע ומותר קינים ומותר מנחת חוטא, ואם נאמר שיש קבע לנסכים א"כ יתקנו שופר נוסף למותר נסכים, ויש לומר שכל השופרות הם לנדבת ציבור אך בנסכים כיוון שהם מצויים הם יכולים להצטרף ביחד ולהקריב ורבא הוכיח ממה שלמדו מהפסוק אזרח לרבות שמתנדבים נסכים וכמה מתנדב ג' לוגים ואם רצה להוסיף יוסיף שכתוב יהיה, ואין לומר שיפחות מג' לוגים שכתוב ככה ולכאורה אם יוסיף הכוונה ארבעה וששה מדוע יביא רק ג' שכמו שג' זה נסכי כבש כך ארבעה וששה הם נסכי פר ואיל, אלא יוסיף הכוונה חמשה א"כ רואים שמביא חמשה וזה כמו שנים שהם לא ראויים כך חמשה אינם ראויים וא"כ מוכח שאין קבע לנסכים, ורב אשי מקשה ששינוי שאין מתנדבים לוג שנים וחמשה וכמו ששנים אין מתנדבים כלל כך חמשה לא יתנדבו כלל אך יש לדחות ששנים לא מתנדבים כלל וחמשה כן.

אביי אומר שלפי הצד שאין קבע לנסכים א"כ יביא מה שראוי והשאר יהיה מותר ואם נאמר שיש קבע עד עשרה פשוט שזה יתחלק לפר ואיל וכבש אך יש להסתפק ב"א **עמוד ב** האם האדם התכוון לנסך של שני פרים ולא יקריב עד שיתמלא י"ב לוג או שהוא התכוון לשני אילים וכבש אחד והספק הוא אם אומרים שיביא שנים ממין אחד ואחד ממין אחר, ונשאר בתיקו.

משנה לר"ע מתנדבים יין אך לא שמן ור' טרפון סובר שמתנדבים שמן והוא למד מ"ן שהוא בא חובה ונדבה ויחיד מתנדב כך שמן שבא חובה ונדבה יחיד מתנדב, ור"ע אמר שאין להוכיח מ"ן שהוא קרב עם חובתו בפני עצמו אך שמן לא קרב עם חובתו בפני עצמו, שנים לא מתנדבים עשרון אחד אך שנים יכולים להתנדב יחד עולה ושלמים וכן פרדה אחת של עוף. **גמרא** רבא אומר שמדברי ר' טרפון ור"ע מוכח שאדם יכול להתנדב נסכים כל יום ולכאורה זה פשוט ויש לומר שהחידוש הוא שלא נאמר שהתורה גלתה שמביא חמשה מנחות ולא יותר קמ"ל שזה רק בסתמא אך כשמפרש יכול להתנדב יין.

אין לומר שמה ששנים לא מתנדבים מנחה זה בגלל הפסוק תקריב שא"כ גם עולה לא יביאו יחד שכתוב יקריב, אלא יש לחלק שבעולה כתוב לעולותיכם אך א"כ גם במנחה כתוב למנחותיכם אלא ממעטים שנים ממה שכתוב נפש וכן שינוי שרבי למד מהפסוק אשר יקריב קרבנו לכל נדריהם ולכל נדבותם אשר יקריבו לה' שהכל באים בשותפות וממעטים רק מנחה שכתוב נפש ואמר ר' יצחק מדוע השתנתה מנחה שכתוב בה נפש שאמר הקב"ה שרק עני הוא זה שדרכו להביא מנחה ומעלה אני עליו כאילו הקריב את נפשו לפני, ועוד אמר ר' יצחק שיש בה חמשה מיני טיגון זה משל למלך שאוהבו עשה לו סעודה והמלך יודע בו שהוא עני והוא מבקש ממנו עשה לי חמשה מיני טיגון כדי שאהנה ממך.

פרק הרי עלי עשרון

משנה האומר הרי עלי עשרון יביא אחד ואם אמר עשרונות יביא שתיים ואם אמר פירשתי ואיני יודע כמה יביא שישים עשרון ואם אמר הרי עלי מנחה יביא איזו שירצה ור' יהודה אומר שיביא מנחת סולת שהיא המיוחדת שבמנחות ואם אמר מנחה או מין המנחה יביא אחת ואם אמר מנחות או מין מנחות יביא שתיים ואם אמר פירשתי ואיני יודע מה פירשתי יביא חמשה מינים ואם אמר פירשתי מנחה של עשרונים ואיני יודע כמה פירשתי יביא שישים עשרונים ורבי סובר שיביא מנחות של עשרונות מאחד עד שישים. **גמרא** לכאורה מה החידוש שכשאמר עשרון יביא אחד זה פשוט ויש לומר שהחידוש הוא שכשאמר עשרונות שיביא שתיים אך קשה שגם זה פשוט ויש לומר שהחידוש הוא שכשאמר פירשתי שיביא שישים.

חזקיה אומר שמה שאומרת המשנה שכשאמר פירשתי יביא שישים זה לא כרבי שהרי לשיטתו יביא מאחד עד שישים, ור' יוחנן אומר שגם רבי יודה בזה שמדובר שאמר פירשתי עשרונות אך לא קבעתי בכלי שיכול להביא שישים עשרונות בשישים כלים.

הברייתא אומרת שכשאמר סתם מנחה יביא סולת שפתח בה הפסוק אך קשה א"כ שכשאמר עולה יביא בן בקר שפתח בו הפסוק,